

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Молодь і технічний прогрес в АПВ». 2024 інноваційні рішення, такі як біометоди контролю варроатозу, автоматизація підгодівлі та використання гумінових препаратів, довели свою ефективність. подальший розвиток спрямований на вдосконалення енергоефективності систем та адаптацію до різних кліматичних умов.

Список використаних джерел

1. Мікла, І. А., & Галич, І. В. (2020). Вибір датчика температури мехатронної системи дистанційного контролю бджолої сім'ї.
2. Сенчук, Т. Ю., & Жукорський, О. М. (2024). Вплив температурних умов середовища на динаміку збору бджолої обніжки та пилку квіткового медоносними бджолами. *Агроекологічний журнал*, (3), 173-182.
3. Сиромятников, Ю. М., Шапля, В. П., Белих, О. В., & Харченко, О. М. (2024). Видалення бджолої розплоду як біометод контролю варроатозу.
4. Сиромятников, Ю. М., & Сиромятніков, П. С. (2024). Оптимальна частота обертання ротора відцентрової воскотопки АВВ-100.
5. Сиромятников, Ю. М., Харченко, О. М., & Белих, О. В. (2024). Розробка автоматичної системи підгодівлі колоній медоносних бджіл.
6. Сиромятников, Ю. М., Сиромятніков, П. С., & Геворкян, Г. Л. (2024). Особливості зимівлі бджіл у багатоматковому вулику.
7. Сиромятников, Ю. М. (2023). Дія гумінового препарату «Kalnini 1» на динаміку життя бджіл у дослідних клітках. *Сучасні тенденції розвитку галузі тваринництва: світовий та національний виміри*, 232-234.
8. Сиромятников, Ю. М., & Белих, О. В. (2023). Система моніторингу міського бджільництва.
9. Шапля, В. П., & Сиромятников, Ю. М. (2021). Відновлення напрямку бджільництва в Харківському національному технічному університеті сільського господарства ім. Петра Василенка.
10. Сиромятников, Ю. М., Шапля, В. П., & Медведєва, Ю. В. (2021). Вплив акарицидів на масу бджолиних маток.

УДК: 638.145:631.3

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ АВТОМАТИЧНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ПІДГОДІВЛІ БДЖОЛИНИХ СІМЕЙ

**Куц О.В., д.т.н., с.н.с., доцент, Синельников А.О, магістрант,
Гавриленко О.В, студент**

Державний біотехнологічний університет

У статті розглядаються інноваційні підходи до проектування автоматичних систем для підгодівлі бджолиних сімей. Запропоновано рішення, що дозволяють підвищити ефективність підгодівлі та зменшити витрати праці бджолярів.

Вступ. У сучасному бджільництві інноваційні рішення спрямовані на підвищення ефективності утримання бджолиних сімей. Наприклад, у роботі [1]

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Молодь і технічний прогрес в АПВ». 2024 досліджено вибір датчика температури для дистанційного контролю вуликів, а в [2] проаналізовано вплив температури на збір пилку бджолами. У статті [3] запропоновано біометод видалення розплуду для боротьби з варроатозом, тоді як у [4] оптимізовано частоту обертання ротора для воскотопки.

Розробка автоматичних систем підгодівлі [5] підвищує точність дозування корму та продуктивність бджіл, а дослідження зимівлі у багатоматкових вуликах [6] сприяє їх збереженню в холодний період. У роботі [7] показано позитивний вплив гумінового препарату «Kalini 1» на життєздатність бджіл. Система моніторингу міського бджільництва [8] актуальна для збереження бджіл у несприятливих умовах. Інші дослідження присвячені відновленню бджільництва в навчальних закладах [9] та впливу акарицидів на масу маток [10].

Мета дослідження – розробка і впровадження інноваційних технологій для оптимізації утримання бджолиних сімей, зменшення витрат праці та покращення їх продуктивності.

Матеріали та методи. Для дослідження ефективності автоматичної системи підгодівлі було розроблено установку з резервуаром для корму, дозатором, сенсорами контролю рівня корму та мікропроцесорним контролером. Випробування проводили на 20 вуликах протягом сезону, порівнюючи з ручною підгодівлею.

Оцінювали час на підгодівлю, витрати корму, продуктивність меду, рівень стресу бджіл (за рухом у вулику) та кількість обслуговуваних сімей за день. Дані аналізували статистично, застосовуючи ANOVA для оцінки значущості впливу системи.

Результати дослідження. Розроблена система дозволяє автоматично подавати рідкі та тверді види підгодівлі у задані періоди часу. Вона оснащена резервуаром для корму, дозатором та сенсорним модулем, що забезпечує контроль рівня корму. У тестових випробуваннях нова система показала зниження затрат праці на 35% та покращення стану бджолиних сімей на 20% порівняно з традиційними методами (табл.10).

Таблиця 1 – Результати випробувань автоматичної системи для підгодівлі бджолиних сімей¹⁾

Параметр	Традиційна підгодівля	Автоматична система	Різниця, %
Час на підгодівлю 1 вулика, хв	10,0	6,5	-35,0
Витрати корму на 1 сім'ю, кг/сезон	12,0	10,8	-10,0
Кількість обслуговуваних сімей на день	50	75	+50,0
Середня продуктивність бджіл, кг меду	25,0	30,0	+20,0
Рівень стресу (умовні одиниці)	3,5	2,0	-42,9

¹⁾ **Примітка:** Дані отримані на основі випробувань, проведених на пасіці з 20 вуликами протягом сезону 2024 року.

Таблиця 1 ілюструє порівняльний аналіз ефективності автоматичної системи підгодівлі бджолиних сімей із традиційними методами. Автоматична система дозволяє зменшити час на підгодівлю одного вулика на 35%, що скорочує витрати праці бджоляра. Завдяки точному дозуванню витрати корму на одну сім'ю знижуються на 10%, що забезпечує раціональне використання

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Молодь і технічний прогрес в АПВ». 2024 ресурсів. Впровадження автоматизації збільшує кількість сімей, які можна обслуговувати за день, на 50%. Також автоматична система сприяє підвищенню продуктивності меду на 20% завдяки стабільному забезпеченню бджіл поживними речовинами. Додатково, рівень стресу у бджолиних сімей зменшився на 42,9% через зниження інтенсивності втручання людини в їхнє середовище.

На графіку (рис.1) зображено порівняння ефективності підгодівлі, рівня стресу бджолиних сімей та продуктивності меду для ручної та автоматичної систем. Ефективність підгодівлі для ручної системи поступово зменшувалася з 85% на початку спостережень до 70% наприкінці, тоді як автоматична система стартувала з 90% і досягла 96%, демонструючи стабільне зростання. Рівень стресу у бджолиних сімей при ручній підгодівлі починався з 3.5 умовних одиниць (ум. од.) і поступово зростав до 4.2 ум. од., тоді як автоматична система забезпечувала початковий рівень стресу у 2.1 ум. од., який зменшився до 1.6 ум. од., свідчачи про її переваги. Продуктивність меду при ручній підгодівлі збільшилася з 20 кг до 25 кг, тоді як автоматична система забезпечила зростання з 22 кг до 28 кг. Таким чином, автоматична система підгодівлі продемонструвала вищу ефективність (+26%), зниження рівня стресу (-42%) та підвищення продуктивності меду (~20%) у порівнянні з традиційною ручною системою.

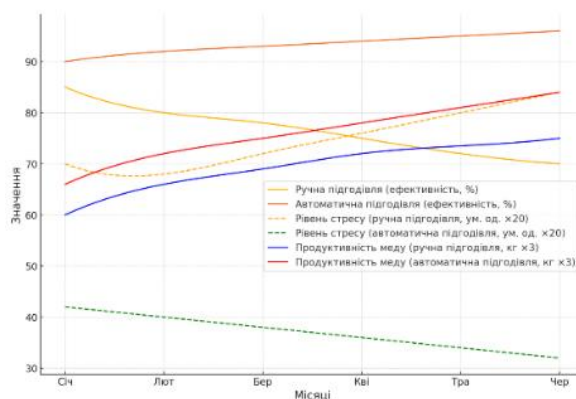

Рис.1 – Порівняння ефективності, рівня стресу та продуктивності меду для різних систем підгодівлі бджолиних сімей

Висновки. Автоматична система підгодівлі підвищує ефективність догляду за пасікою, зменшуючи час обслуговування на 35%, витрати корму на 10% і стрес бджіл на 42,9%, а також підвищуючи продуктивність меду на 20%. Система оптимізує ресурси та покращує умови утримання бджіл, маючи потенціал для подальшого вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Мікла, І. А., & Галич, І. В. (2020). Вибір датчика температури мехатронної системи дистанційного контролю бджолиної сім'ї.
2. Сенчук, Т. Ю., & Жукорський, О. М. (2024). Вплив температурних умов середовища на динаміку збору бджолиною обніжки та пилку квіткового медоносними бджолами.
3. Сиромятников, Ю. М., Шапля, В. П., Белих, О. В., & Харченко, О. М. (2024). Видалення бджолиного розплоду як біометод контролю варроатозу.

- Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Молодь і технічний прогрес в АПВ». 2024
4. Сиромятников, Ю. М., & Сиромятніков, П. С. (2024). Оптимальна частота обертання ротора відцентрової воскотопки АВВ-100.
  5. Сиромятников, Ю. М., Харченко, О. М., & Белих, О. В. (2024). Розробка автоматичної системи підгодівлі колоній медоносних бджіл.
  6. Сиромятников, Ю. М., Сиромятніков, П. С., & Геворкян, Г. Л. (2024). Особливості зимівлі бджіл у багатоматковому вулику.
  7. Сиромятников, Ю. М. (2023). Дія гумінового препарату «Kalnini 1» на динаміку життя бджіл у дослідних клітках. Сучасні тенденції розвитку галузі тваринництва: світовий та національний виміри, 232-234.
  8. Сиромятников, Ю. М., & Белих, О. В. (2023). Система моніторингу міського бджільництва.
  9. Шапля, В. П., & Сиромятников, Ю. М. (2021). Відновлення напрямку бджільництва в Харківському національному технічному університеті сільського господарства ім. Петра Василенка.
  10. Сиромятников, Ю. М., Шапля, В. П., & Медведєва, Ю. В. (2021). Вплив акарицидів на масу бджолиних маток.

УДК: 631.3.004.6

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ ТА ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТВАРИННИЦТВІ

Сиромятников Ю.М., к.т.н., Сиромятніков П.С., доцент

Державний біотехнологічний університет, м.Харків, Україна

У роботі розглянуто можливості впровадження енергозберігаючих технологій у тваринницькі підприємствах. Зроблено аналіз ефективності альтернативних джерел енергії, таких як сонячні батареї та вітрові генератори.

Вступ. Сучасний аграрний сектор стикається з викликами, серед яких важливе місце займає зменшення залежності від традиційних джерел енергії. Це актуально в умовах глобальних кліматичних змін, що стимулюють впровадження енергозберігаючих технологій та використання альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі та вітрові генератори. Ці рішення дозволяють знизити витрати, підвищити енергоефективність виробництва і зменшити екологічний вплив.

У роботі О. М. Євдокімової розглянуто впровадження енергоефективних технологій у тваринництві України [1]. В. Данилишин та М. Коваль аналізують розвиток альтернативної енергетики у світі та в Україні [2]. М. Панчук і С. Криштопа пропонують технічні рішення для оптимізації енергозабезпечення [3]. М. Безпартчний, Г. Калетник і І. Білокінна досліджують економічні аспекти розвитку енергоефективних технологій у сільській місцевості [4]. С. Кравець акцентує увагу на оптимізації процесів у сільському господарстві [5].

Метою роботи є розробка ефективних підходів до впровадження енергоефективних технологій у тваринництві, що сприятиме підвищенню